

דפי עיון

"להודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו הורה.

וכך הוא אומר:
"כי גר מצוה ותורה אור" [מצילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

ח"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ב. שדה-גת * טל': 08-8581440 * סקס: 08-8503835

שנת תשס"ג

פרשת כי תבוא

א. דשיר הורש.

פרק כז פסוקים יב-יג: (יב-יג) אלה יצמדו בני על-הר גריזים וגר
ואלה יגר — ראה סי' לעיל יא, כטל.

לכרך את-העם — לא כדי לקבל את הברכה אלא
כדי לומר את הברכה על כלל העם. וכן יצמדו על-
הקללה אינו מורה על עמידה סבילה כדי שנאמר
הקללה יגיע אליהם, אלא הוא מצוין סיוע והשתתפות
פעילה בביצוע משימה. כך "העמרים על-הפקדים"
(במדבר ז, ב) האמור בנשיאים המסייעים למטה ולאחר
במפקד העם (שם א, ג). כאמור כבר בפירוש מסוק יא, העם
עצמו מירש לבטא ברכה וקללה וזהו היה חייב להיות
גלוי לעין בעצם עמידה העם. היה צורך להראות שהלויים
(מסוק יד) לא אמרו ברכה וקללה על העם כנציגים
עצמאיים של התורה אלא כנציגי העם ובשמו, הנה אומר:
העם אמר ברכה וקללה על עצמו. משום כך כשעז אמירה
המאמרים האלה לא צמדו הלויים על פסנת ור כדי להודיע
משם ברכה וקללה על העם, אלא העם התמלג לשני חלקים,
תחזיה כנגד תחזית, והלויים צמדו בתוך. מה שנאמר על
ידי הלויים נאמר אמר מקרב העם עצמו, וכאשר העם ענה
"אמן", נעשה נאמר הלויים למאמר העם (ראה סי'
בראשית עמי קעב; במדבר ה, כב).

כמוין הרגיל של השבטים, כגון בשמות א, ביד, מונים
את שמונת בני לאה ורחל כאחד (יסף הסר שם, שדרי כבר
היה במצרים), ואז כך מונים את ארבעת בני בלהה חלפה.
כאן התמלג העם לשני חצאים כדי שזולייים יצמדו בתוך,
ולפיכך היה צורך ששנים משמונת השבטים יצטרפו
לארבעת השבטים הנותרים. התורה ביקשה למנוע מראית
עין של הכול דרנה בין שני החצאים האלה, ומשום כך
העבירה את שבטי ראובן ובלוון — הבכור והצעיר בבני
לאה — וצירפה אותם לשבטי בני בלהה חלפה.

21...

וכן נבחר

הקבוצות: שם צון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף
 וכנימין — סנה ראובן גד ואשר ויובולון דן
 ונפחלי — סנה ולא עזר, אלא התורה כקשה למנוע כל
 אפשרות של מראה עין, ואפילו קלה שבקלות, כאילו
 אומרים את הקללה על קבוצת בני השמות, ומשום כך
 העמידה דקא אותם בחר עיכל; וכך נראה הדבר כאילו
 הקללה נאמרה לא אליהם אלא על ידיהם. הם היו
 "עומדים על הקללה", והברכה העשו אליהם מצד בני
 האמנות.

אלוה

1. אינה קשיים סננויים מוצא כרננו פסוקים עליכם הוא פונה סיושיו?
2. אחי סציותו פצון הפרכה עליה הוא מתאמץ לחשיב?
3. למה חשוב לו שחצט "מפרק את עצמו" כאילו ולא הכחשים?
4. היש לכך דימויון עם פרשת כהנים שלנו?
5. כרננו צומד טע על ספר צאית הפסטים ומיקומם, מהו הספרו ומה רצת לחסיד לנו?

* * *

להבין התבול בין הברכות שבת"כ ובין הברכות באן
 במשנה תורה הוא עפ"י מ"ש כי קבלת התורה
 כסיני היה מיראה, ואף כי כתיבתם במדבר נתעלו מעת לעת
 ע"י התורה אבל רק עד שגמר משה את משנת התורה, אז
 באו בתכלית שלמות האהבה ועפ"י יש לתת טעם למה
 בא הברית שבערבות מואב ולא די בהברית שבהר חורב.
 הפני כי עבדי המלך כל שיתעלו למדרגה יותר גבוהה יתעלה
 וישתנה לעמתם גם שכרם ועונשן ומכ"ש שאין דומה עונש
 ושכר שר הצבא לעונש ושכר של איש חיל המשוט. לכן
 כשעלו ישראל למדרגה הגדולה הונת כמ"ש: את ה' האמרת
 וזו האמירך הוכרת לפרש להם ברית חדש שכר ועונש לאנשי
 המעלה הגדולה שהוא לעובדים מאהבה. אכן הגמשל אינו
 דומה להמשל, שבמשל הברית החדש מבטל ברית הראשון
 שאינו לפי ערכו היום, אבל בגמשל מענינו התורה שהיא
 לרוני דורות הלא כשם שהדור הזה עלו במדרגה יוכלו ח"י
 הדורות הבאים לחזור אחורנית, והבאים אחריהם לשוב
 ולהתעלות במעלה עליונה לכן גם ברית הר חורב הוא
 בתקפו, שאם יהיה נוד שהוא במדרגת נוד מקבלי התורה
 כסיני-עובדי מיראה-יתנהגו מה' על פי ברית הר חורב, ואם
 יהיה דור עובדים מאהבה יתנהגו עפ"י ברית ערבות מואב,
 וזה הוא שמש"ס כאן: אלה דברי הברית אשר ברת אתם
 וגוי מלכוד הברית (כמו מלכוד עולת הבקר) לומר ששיניהם
 קימים רק שתשתנה לפי מעלת ה' ועתה נבאר ברכות
 שבת"כ שהוא מבחן למדרגתם, אז אם בחקותי תלכו
 העובד רק מיראה כל המצות הם אצלו כחוק שאינו משום
 אל לבי להבין טעם המצות, ואת מצותי תשמרו הם המצות
 לית שימוצ מלעבור לית מפני שהם צחי ה' שלא לעשות
 יירא לעבור על דבריו, ועשיתם אותם העיבד מיראה אינו
 עושה בטביל המצוה רק בטביל המעשה בעצמה שמקבל
 עליו שכר למשל עושה עבודה לחברו, אם בטביל קבלת

ב. התורה והמצוה - המלבי"ם.
 פרק כז פסוק כז:

כי-תקרא

כ"ק אל

שכר יאמר שעשה מלאכה כזו ולא יזכור למי שעשאה ואם עשה מאהבת חברו יאמר עשיתי לחברי מלאכה זו. ונתתני גשמיכם בעתם אף תשלום שכרם יהיה כפי הטבע שיהיו הגשמים בעת הראוי ולא יעצרו, ונתנה הארץ יכולה שתתן הארץ יכול הראוי ועץ השנה יתן פדיו הראוי לו, והשיג לכם דיש את בציר וגוי שיהיה לכם עסק רב בשרה ואכלתם לחמכם לשבע שלא תבא מארה במעייכם. וישבתם לבטח שלא תראו מהשכנים שסכיבותיכם, ונתתי שלום בארץ בתוך הארץ, ואף שתהיה הארץ שקטה ושאננה שעייז עלול שיבואו חית הארץ עכ"ז והשבתני חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם שלא תצטרכו ללמד את בניכם תכסיסי מלחמה לעבור בתרב במערכה להתחנך לעמוד נגד האויב ואף ש"א תלמדו תכסיסי מלחמה עכ"ז אף שיגרום החטא שיבוא עליכם אויב, ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב וגוי ואף שמעצמכם לא תתעוררו להתקרב אלי, ופניתי אליכם אני אסנה אליכם. והפרייתי אתכם והרבייתי אתכם למעלה מהטבע מפני מה והקימתי את בריתי אתכם לקיים ברית האבות, ואכלתם ישן נרשן וגוי שתכואותיכם יתברכו שנה אחר שנה, ונתתי משבני בתוככם שאשרה שכינתי ביניכם. ואף אם תעשו דבר רע עכ"ז ולא תגעל גפשי אתכם ועוד יותר והתהלכתי בתוככם אהיה מתהלך בתוככם אנה ואנה שפי שאשרה שכינתי על יחודי הדור, והייתי לכם לאלהים שאשיח עליכם בהשגחה פרטית ועין בעין תראו ותכירו את השגחתי ועייז ואתם תהיו לי לעם ואל יפלא בעיניכם איך תתעלו למעלה כזו עז"א אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים תחלה מהיות להם עבדים ואחיב ואשכור מוטות עלכם פי שהטבעתי אותם בים סוף (וע"ד כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם) ואולך אתכם קוממיות כאלו לא הייתם בעול מעולם, בנה אעלה אתכם ממדרגה למדרגה כג"ל :

שאלות

1. כרשננו אכתינ כהפדל פין הפרכות והקללות הכתובות כספר ויקרא לצומת אלה הכתובות כאן, אמו כהפדל הצקרוני לצומת?
2. כרשננו צונה סכק סע על השאלה למה היה צריך פרית נוספת, מהי תשובתו?
3. למה לא נתפסלה הפרית הראשונה אם יש פרית חדשה?
4. התוכל להספיר את המשל האופא על ידו ולס לנחמ מדוצ הוא אינו צומה ככל לנמשל?
5. אינו מסקנה יש לבק?
6. כרשננו מרחיס ומספיר את הפרכות שספר ויקרא, כצמ אמו הלזו שפכל הספרו?
7. האם זה היה למצלה מן הספק?
8. מהי מטרת כל הפרכות לצומת?

* * *

4 / ...

כי תגידו

ג. משך חכמה.

פרק בחי פסוק חי:

כח, ח יצו ה' אתך את הכריתה באסמית.
ברבר הסמוי מן העין, ויתרבו האסמית (תענית
ח, ב). "וברכך בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך".
היינו כמו ששני (אבות ה, ה) : מעולם לא אפר
ארם צד לי המקום בירושלים, וזה שאם יתרכו
אנשי ישראל, תחזיקם הארץ ותהיה למזון ולכחיה
לה. והוא שאמר "וברכך בארץ", רצינו לומר
שגם הארץ עצמה תתברך להיות יותר רחבה
וגדולה מכפי שהיתה כשה הכבא, וכמו הברכה
באסמית, האוסם הוא דבר המתברך, כן הארץ הוא
דבר המתברך.

שאלות

1. לכאורה מה הקשיים האפשריים כאן?
2. איך הוא מרחיב שהספרו את הנאמר פסוקי אבות?
3. מהו הפירוש "ארץ" ואיך זה יתבאר?
4. מהו יחול שניו מאן הכיסוס על תחולת הפירוש?
5. מהו האוסם, איך הוא מתברך ומה זה שיק לארץ?

* * *